

CHƯƠNG TRÌNH HỖ TRỢ PHỔ CẬP VÀ
ĐÀO TẠO NÔNG NGHIỆP VÀ LÂM NGHIỆP VÙNG CAO
Trung tâm Khuyến nông - Khuyến lâm Hòa Bình

Kỹ thuật ghép cải tạo xoài

*Tài liệu được phát triển từ kết quả thử nghiệm ghép cải tạo xoài
tại thôn Bắp - Xuất Hoá - Lạc Sơn - Hoà Bình năm 2002-2004.*

Hoà Bình, tháng 8 năm 2004

Kỹ thuật ghép cải tạo xoài

Cây xoài được trồng để lấy quả, lấy gỗ. Ngoài ăn tươi quả xoài còn dùng làm đồ hộp, nước giải khát, làm rượu... Hoa xoài là nguồn mật cung cấp cho ong có chất lượng cao.

1. Tại sao phải ghép cải tạo xoài

Thực tế, nhiều hộ gia đình đã trồng xoài. Do không nắm được nguồn gốc, xuất xứ của gốc xoài nên sản phẩm thu được không như mong muốn. Nếu phải chặt đi rồi trồng lại sẽ tốn nhiều công sức.

Để tận dụng gốc xoài kém chất lượng chúng ta có thể ghép cải tạo xoài nhằm tạo ra những cây xoài mới cho năng suất, chất lượng cao.

2. Những lợi ích khi ghép cải tạo

Khi ghép cải tạo chúng ta sẽ:

- Tận dụng được bộ rễ, sức sống sẵn có, và tính thích nghi của cây xoài cũ.
- Tạo ra cây xoài mới có năng suất chất lượng cao hơn trong thời gian ngắn.

3. Cần có những điều kiện gì để ghép

- Phải có cây xoài cho năng suất cao, chất lượng tốt để lấy cành ghép.
- Phải có dụng cụ để ghép như dao ghép, cưa cắt cành, kéo cắt cành, nilông buộc.
- Phải có cây xoài kém chất lượng cần cải tạo.
- Phải có kỹ thuật ghép.

4. Thời vụ ghép

Có 2 thời vụ ghép chính:

- Vụ xuân: tháng 3,4,5.
- Vụ thu: tháng 9,10.

5. Tạo cành gốc ghép

Tiến hành cưa cành hoặc thân để tạo chồi trước khi ghép 3-4 tháng. Cưa song bồi vôi vào vết cắt nhằm tránh sâu bệnh thâm nhập.

Cách cưa với từng loại cây như sau:

- Đối với cây đã già, đường kính gốc lớn hơn 15 cm nên trẻ hoá cây bằng cách cưa đau sát gốc cho nảy chồi gốc, chồi thân làm cành gốc ghép.
- Đối với cây còn trẻ, đường kính 7-15 cm nên cắt cành mọc từ thân hoặc cành mọc từ cành chính cách điểm phân cành 15 - 20 cm để lấy chồi cành ghép cải tạo.

Khi chồi mọc tiến hành tỉa bỏ các chồi nhỏ, chồi kém để lại trên mỗi cành cắt 3-4 chồi đẹp, khi cành có dạng bánh tẻ là có thể ghép được.

- Đối với cây mới cho thu hoạch 1 đến 2 năm có thể ghép trực tiếp trên cành cấp 1 hoặc cành cấp 2 mà không cần đốn tạo chồi.

6. Giống xoài lấy cành để ghép

Nên chọn những giống xoài có năng suất chất lượng cao để lấy cành ghép cải tạo. Hiện nay, có một số giống xoài tốt là:

- **Xoài cát:** Quả chín màu vàng chanh, thịt màu vàng tươi, dày ăn ngọt thơm, trọng lượng 3,5-5lạng. Nhưng vỏ mỏng khó vận chuyển xa.
- **Xoài tượng:** Trọng lượng 7 - 8 lạng. Quả chín sớm (tháng 3) vỏ quả khi chín màu vàng nhạt, thịt quả ít-xo nhiều nước, ăn hơi chua.

- **Xoài Yên châu:**

Quả xoài tròn, trọng lượng 1,5-2 lạng. Chín tháng 5, 6. Vỏ quả chín màu xanh vàng, thịt quả màu vàng đậm ăn ngọt thơm ngon. Nhưng hạt to.

- **GL1:** Có 2 đợt hoa, quả khi chín có vỏ màu vàng sáng, thịt vàng đậm, ăn ngọt thơm, trọng lượng quả 2-3 lạng. Năng suất sau 3 năm trồng 5 - 8 kg quả/cây.
- **GL2:** Có 3 đợt hoa, quả chín không tập trung, trọng lượng 3,5-4 lạng, vỏ khi chín màu xanh vàng, thịt quả vàng nhạt, ăn ngọt. Sau 3 năm trồng đạt 15-20 kg quả/cây.
- **GL6:** Đặc điểm ra hoa giống GL1 nhưng quả to 8-9 lạng.

7. Cách chọn cành ghép

Trước khi lấy cành ghép 1 tháng nên bón phân bổ xung và phun thuốc kích thích sinh trưởng cho cây lấy cành ghép.

Chọn những cành bánh tẻ (màu xanh lục), trên cành có chồi ngủ ở mắt cuống lá. Cắt cành và tỉa bỏ lá sao cho cành không bị cắt mất mắt ngủ.

Nếu phải vận chuyển xa, bọc cành ghép vào bao tải ẩm hoặc bẹ chuối tươi cho khỏi mất nước.

8. Thao tác ghép

Tiến hành ghép theo các bước sau:

1) Dùng kéo cắt cành gốc ghép cách điểm phân cành 15-20cm sao cho phần cành còn lại có ít nhất 3-4 lá.

2) Dùng dao ghép chẻ cành tại vị trí $\frac{1}{3}$ - $\frac{1}{2}$ mặt cắt. Chẻ dọc, sâu 2-2,5cm tùy theo đường kính cành gốc ghép.

3) Chọn cành ghép và cắt đoạn dài 7-10cm sao cho trên cành ghép có ít nhất 4 mắt ngủ. Vết cắt sao cho phẳng không bị tước cành, không bị xây sát.

4) Dùng dao ghép vát 2 bên phần gốc cành ghép tạo thành nêm. Chiều dài nêm từ 2-2,5 cm tương đương vết chẻ trên cành gốc ghép.

5) Đưa nêm cành ghép vào vết chẻ của cành gốc ghép sao cho ngáp hết phần nêm đã vát.

6) Dùng dây nilông buộc chặt cành ghép vào cành gốc ghép và bọc kín cành ghép theo chiều lợp ngói nhằm tránh mất

nước và bị nước mưa thấm vào.

7) Dùng cành cây hoặc bao tải che nắng cho cành ghép.

9. Chăm sóc cành sau ghép

Sau khi ghép, tưới ẩm và kiểm tra cây thường xuyên, vặt bỏ chồi mọc trên thân và cành gốc ghép. Chỉ để lại những chồi mọc trên cành ghép.

10. Phòng trừ sâu bệnh hại

- **Rầy xanh:** Thường phá hoại từ tháng 10 đến tháng 6 năm sau. Dùng Basa, Mipcin nồng độ 0,1- 0,2% để phun trừ. Phun 2 lần cách nhau 7- 8 ngày.
- **Ruồi vàng đục quả:** Dùng bã dẫn dụ như nước dứa, cam, quýt, chuối... trộn với thuốc sát trùng không có mùi hôi (Furazo, Azodrin,...).
- **Sâu đục thân:** Bắt diệt sâu trưởng thành bằng bẫy đèn hoặc tiêm vào lỗ đục các chất có tính chất xông hơi Bi58, Padan sau đó dùng đất sét bịt kín lỗ đục lại.
- **Rệp sáp:** Phát hiện sớm diệt bỏ ổ rệp bằng tay hay rắc tro bếp, té nước xà phòng loãng.
- **Sâu hại hoa:** Dùng chổi tre tách rách màng tơ trên chùm hoa phun Bi 58, Bassa vào buổi chiều khi sâu chưa hoá nhộng
- **Bệnh thán thư:** Dùng Benlate, Ridomil để phun từ khi hoa nở đến khi đậu thành quả. Mỗi lần phun cách nhau 7-10 ngày. Sau đó mỗi tháng phun một lần.

